

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

ในสภาพของพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในหลายประเทศมักประสบอุปสรรคและปัญหาที่ไม่แตกต่างกันนัก ซึ่งมักเกิดจากปัญหาทางด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองที่ยังไม่เข้มแข็งพอ อันเนื่องมาจากการไม่สอดคล้องกันระหว่างสภาพสังคมและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ ทำให้ระบบการเมืองไร้เสถียรภาพ ขาดความต่อเนื่อง รัฐสภาอ่อนแอ พรรคการเมืองขาดพื้นฐานของประชาชนรองรับ มีการใช้ความรุนแรงและวิธีการนอกกฎเกณฑ์ของระบอบประชาธิปไตย ฝ่ายทหารมักเข้าแทรกแซงทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อพิจารณาปัญหาพื้นฐานที่สำคัญจะพบว่า สาเหตุที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ก็คือ การที่ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมการเมืองนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ที่มีผลให้เกิดทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมไม่สอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ การพัฒนาการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย นอกจากมีสถาบันประชาธิปไตยที่เป็นทางการ เช่น การให้สิทธิเลือกตั้ง พรรคการเมือง ยังจะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบการเมืองนั้นด้วย คำว่า "วัฒนธรรมทางการเมือง" หมายถึง ระบบแห่งแบบแผนของความเชื่อถือ ความรู้สึกนึกคิดที่สมาชิกของชุมชนทางการเมืองหนึ่ง ๆ มีต่อการเมืองและสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง เช่น กิจกรรมทางการเมือง สถาบันทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและพัฒนาระบบการเมืองใดไปได้ดีนั้นต้องเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อ

ระบบการเมืองนั้น สมาชิกของระบบการเมืองจะต้องมีความเชื่อมั่นศรัทธาและให้ความสนับสนุนต่อระบบการเมือง การที่วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลหนึ่ง ๆ จะเป็นอย่างไรนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการในการก่อรูปร่าง และส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองในทุกๆ ระบบการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองนั้นอาจเป็นทั้งกระบวนการเพื่อรักษา สืบทอด เปลี่ยนแปลง หรือสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองก็ได้

ปัญหาในการพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้น นอกจากจะมีปัญหาในด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองแล้ว ยังมีอุปสรรคในด้านวัฒนธรรมทางการเมืองและการเรียนรู้ทางการเมืองอีกด้วย การที่วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลใดจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมจะต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการในการก่อรูปร่างและส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองในทุกๆ ระบบการเมือง และการเรียนรู้ทางการเมืองนั้นอาจเป็นทั้งกระบวนการเพื่อรักษา สืบทอด เปลี่ยนแปลง หรือสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองก็ได้ โดยที่เป็นที่ยอมรับกันว่าการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่มีการก่อตัวมาตั้งแต่วัยเด็ก วัยเด็กจะเป็นต้นกำเนิดของความเชื่อ ทักษะ ค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เป็นการเริ่มต้นการพัฒนาการสร้างลักษณะเฉพาะของบุคคลทางการเมือง (political self) ของแต่ละคนขึ้น และจะมีผลสืบเนื่องไปจนเติบโตสู่ผู้ใหญ่ด้วย เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ก่อตัวตั้งแต่วัยเด็ก จึงมีนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองในวัยเด็ก เช่น การศึกษาวิจัยในสหรัฐอเมริกาพบว่า พัฒนาการในด้านการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กส่วนใหญ่เกิดขึ้น

อย่างมากที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 11-13 ปี หลังจากอายุ 13 ปี เด็กจะมีการเรียนรู้ทางการเมืองที่สลับซับซ้อนขึ้นอีก โดยจะรับรู้ถึงโลกทางการเมืองรอบตัวเขา มีความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทางการเมือง มีความคิดเห็นและมีประสบการณ์ทางการเมืองรอบตัว มีความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทางการเมือง มีความคิดเห็นและประสบการณ์ทางการเมืองโดยตรง จะมีการรับรู้ข่าวสารข้อมูลและความรอบรู้ทางการเมืองมากขึ้น และช่วงอายุที่เด็กจะมีการเรียนรู้ทางการเมืองจนเป็นสมาชิกของระบบการเมืองที่มีวิวัฒนาการทางการเมืองจะอยู่ในช่วงอายุ 3-13 ปี ความรู้สึกผูกพันชอบพอและความนิยมเอียงทางการเมืองต่าง ๆ จะก่อตัวอย่างมั่นคง ส่วนการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนกับการเรียนรู้ทางการเมืองนั้น ได้แก่ งานวิจัยของวรรณวิมล หิมพานิช เรื่อง "มรณทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" พบว่า การศึกษา อาชีพของบิดา และรายได้ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรณทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางประเด็น เช่น การฟังการอภิปราย การร่วมเดินขบวน การร่วมกิจกรรมในโรงเรียน งานวิจัยของประวิทย์ อรรถวิเวก เรื่อง "มรณทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร" พบว่า ประเภทของโรงเรียน เพศ การศึกษาของบิดา อาชีพของมารดา มีความสัมพันธ์กับมรณทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของเด็กนักเรียน แต่การศึกษาของมารดา รายได้ของบิดามารดาและอาชีพของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับมรณทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของเด็ก และงานวิจัยของสุวรรณณี กุลวิจิตร เรื่อง "ความสัมพันธ์ต่อชาติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" พบว่า นักเรียนมีความสนิทต่อชาติในระดับสูง นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนสูงกว่ามีความสนิทต่อชาติไม่สูงกว่านักเรียนที่ต่ำกว่า นักเรียนชายมีความสนิทต่อชาติไม่สูงกว่านักเรียนหญิง เป็นต้น

การเรียนรู้ทางการเมืองจะเกิดขึ้นโดยผ่านสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมือง
ในแง่สถาบันต่าง ๆ อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มปฐมภูมิ (primary groups) ได้แก่ ครอบครัว
2. กลุ่มทุติยภูมิ (secondary groups) ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ
สื่อมวลชนต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาถึงสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมือง ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการ
การเรียนรู้ทางการเมืองจะเห็นได้ว่า ครอบครัวและโรงเรียนมีบทบาทต่อกระบวนการการเรียนรู้
ทางการเมืองมาก ในระยะเริ่มต้นชีวิตในสังคม เพราะทั้งกลุ่ม 2 กลุ่มนี้จะเป็นสื่อ (ตัวกลาง)
ในการสื่อสารทางการเมืองแรกที่วางฐานในการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สังคมมนุษย์ และเป็นสื่อ
(ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองแรกที่ทำให้การอบรมเกี่ยวกับความนิยมเอียงทางการเมือง
(orientations) ด้วย และตามข้อเท็จจริงเมื่อเด็กอยู่ในวัยเรียน เด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่
อยู่ในโรงเรียนและรับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนจากสื่อบุคคลที่เป็นครู จากการทำหนังสือและ
ตำรา จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ดังนั้น อิทธิพลจากโรงเรียนในการเรียนรู้ทางการเมืองของ
เด็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากเหตุการณ์การรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เมื่อ
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ซึ่งประกอบด้วย พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ เป็นหัวหน้า พล.อ.สุจินดา
คราประยูร พล.อ.อ.เกษกร วิจารณ์ เป็นรองหัวหน้า พล.อ.อิสรพงษ์ หนูหนักดี เป็นเลขาธิการ
ได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ พร้อมทั้งยุบสภาล้มเลิกรัฐธรรมนูญ และให้
มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อประโยชน์ต่อบุคคลในคณะ รสช.เอง โดยมีเจตนาที่จะให้มีการ
สืบทอดอำนาจต่อไปซึ่งเป็นสาเหตุอันนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมือง ที่มีความสำคัญ
ประวัติศาสตร์การเมืองไทย นั่นคือ เหตุการณ์นองเลือดในระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535

แม้ฝ่ายพลังประชาชนและพลังประชาธิปไตยจะสามารถโค่นล้มอำนาจเผด็จการได้ก็ตาม แต่ก็มีบุคคลหลายฝ่ายต่างให้ความสนใจว่าเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 จะนำการเมืองไทยไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น หรืออาจจะพลิกกลับไปสู่รูปแบบเดิมเหมือนที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาด้วยเหตุที่เหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองของไทย ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากการยึดอำนาจของคณะ รสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 จนถึงเหตุการณ์นองเลือดเมื่อวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 รวมระยะเวลาประมาณ 1 ปีเศษ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในขณะนี้อายุเฉลี่ย 14-15 ปี ซึ่งในขณะเกิดเหตุการณ์การรัฐประหารโดยคณะ รสช. เมื่อปี พ.ศ. 2534 นักเรียนกลุ่มนี้มีอายุเฉลี่ย 11-12 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะได้รับรู้และรับการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างไรบ้าง มีความเข้าใจในเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นต่อเนื่องนี้อย่างไร ลักษณะใดโดยผ่านสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองชนิดใดและสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มนี้ที่เริ่มได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองในเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. ตั้งแต่อายุ 11-12 ปี โดยผู้วิจัยเห็นว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวประชาชนต่างให้ความสนใจและมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง ประกอบกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้พัฒนาที่มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น การปิดกั้นข่าวสารไม่อาจกระทำได้และประชาชนที่มีบทบาทในการชุมนุมประท้วงในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ประกอบด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายอาชีพ เช่น นักธุรกิจ พ่อค้า ข้าราชการ หมอ ครู ผู้รับจ้างอิสระต่าง ๆ ในระดับชนชั้นกลางและชนชั้นล่างของสังคม จึงน่าจะมีส่วนสำคัญต่อการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถทราบถึงสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองที่มีบทบาทต่อการ

รับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนและทราบถึงสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองใดที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนด้วย รวมทั้งสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการสร้างความเข้าใจแก่นักเรียน รวมทั้งทราบถึงความเข้าใจของนักเรียนต่อเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นว่าเป็นเช่นไร ซึ่งจะทําให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการเมืองของไทยด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การรับรู้ทางการเมืองของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีเหตุการณ์ของรัฐประหารของคณะ รสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535" มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. ของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์นองเลือดเดือนพฤษภาคม 2535 ของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองที่มีต่อการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองที่มีต่อการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. ของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

6. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองที่มีต่อการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์นองเลือดเดือนพฤษภาคม 2535 ของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

7. เพื่อศึกษาถึงการใช้สื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองชนิดใดที่เหมาะสมต่อการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองให้แก่นักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การรับรู้ทางการเมืองของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 " ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญ (บางรัก) และโรงเรียนราชินีบน

2. ศึกษาระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ศึกษาระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

4. ศึกษาระดับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์นองเลือดเดือนพฤษภาคม 2535 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

5. ศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 4 โรงเรียน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้มีโอกาสได้รับทราบเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นค่อนข้างมาก เพราะใกล้ชิดกับเหตุการณ์ดังกล่าว ประกอบกับโรงเรียนชั้นนำดังกล่าวมีมาตรฐานการเรียนการสอนที่ดีในระดับชั้นนำของประเทศและมีส่วนสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพให้แก่สังคมไทยตลอดมา

6. ศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนละ 1 ห้อง เฉพาะห้องเรียนที่นักเรียนมีผลการศึกษารวมกันโดยเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งนั้น

วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเรื่องนี้จะใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยใช้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นประชากรศึกษาวิจัย

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนชั้นนำสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียนๆละ

1 ห้อง เฉพาะห้องเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนรวมกันเฉลี่ยสูงสุดของโรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัยสตรีวิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญ (บางรัก) และโรงเรียนราชินีบน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเอง โดยก่อนที่จะสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียน ขางตาศรีศคอนแวนต์ เฉพาะห้องเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนรวมกันคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของ โรงเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน ตอบแบบสอบถามโดยเรียงความอธิบายเหตุการณ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. และเหตุการณ์นองเลือดเดือนพฤษภาคม 2535 ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เรียงความเรื่องเหตุการณ์รัฐประหาร คณะ รสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534

1.1 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือที่เรียกโดยย่อว่า คณะ รสช.

นักเรียนมีความเข้าใจอย่างไร

1.2 เหตุการณ์การยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ(คณะ รสช.)

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 นักเรียนมีความเข้าใจอย่างไร (ในเรื่องสาเหตุเกิดจากอะไร เกี่ยวข้องกับใครบ้างและเหตุการณ์เป็นอย่างไร)

1.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร

2. เรียงความเรื่องเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535

2.1 เหตุการณ์นองเลือดนาระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 (พฤษภาทมิฬ)

นักเรียนมีความเข้าใจอย่างไร (ในเรื่องสาเหตุเกิดจากอะไร เกี่ยวข้องกับใครบ้าง และ เหตุการณ์เป็นอย่างไร)

2.2 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร

หลังจากที่นักเรียนได้เรียงความเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเรียงความของนักเรียนสร้างเป็นคำถามแบบสอบถามต่อไป สาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนช่างตากุ้งี่คอนแวนท์ เป็นผู้เขียนเรียงความเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เนื่องจากโรงเรียนช่างตากุ้งี่คอนแวนท์ เป็นโรงเรียนชั้นนำที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนแห่งนี้ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานการเรียนการสอนดีเด่น และได้รับพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประจำปี 2527

ลักษณะคำถามแบบสอบถามมีลักษณะปิดและเปิด แบบสอบถามแบ่งได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลภูมิหลังทั่วไปของนักเรียนตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 การวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามสมมติฐาน โดยไม่ได้เรียงลำดับข้อของชุดคำถามที่เป็นมาตรวัดตัวแปร

กรอบแนวความคิดและทฤษฎีที่เข้างานการศึกษาวิจัย

งานการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบวิเคราะห์ คือ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการรับรู้ทางการเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก
4. ทฤษฎีการรับรู้ของเด็ก

5. ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารทางการเมืองทั่วไปโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทางการเมืองทั่วไปของเด็กนักเรียน
2. การสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. ของเด็กนักเรียน
3. การสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬของเด็กนักเรียน
4. การสื่อสารทางการเมืองทั่วไปโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของเด็กนักเรียน
5. การสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชนเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. ของเด็กนักเรียน
6. การสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชนเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬของเด็กนักเรียน

7. การรับรู้ทางการเมืองทั่วไปของเด็กนักเรียน โดยผ่านสื่อบุคคลซึ่งเป็นครูผู้สอน มีอิทธิพลมากกว่าโดยการผ่านสื่อมวลชน
8. การรับรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. และพฤษภาทมิฬ โดยผ่านสื่อบุคคล ซึ่งเป็นครูผู้สอนมีอิทธิพลมากกว่าโดยการผ่านสื่อมวลชน
9. การเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของเด็กนักเรียนโดยผ่านสื่อบุคคลซึ่งเป็นครูผู้สอน มีอิทธิพลมากกว่าโดยการผ่านสื่อมวลชน
10. การเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. และพฤษภาทมิฬ โดยผ่านสื่อ บุคคลซึ่งเป็นครูผู้สอนมีอิทธิพลมากกว่าโดยการผ่านสื่อมวลชน
11. การรับรู้ทางการเมืองทั่วไปมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของ เด็กนักเรียน
12. การรับรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทาง การเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ รสช. ของเด็กนักเรียน
13. การรับรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬของเด็กนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาครั้งนี้ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทบทวนการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ทำให้ทราบการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ทำให้ทราบการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์นองเลือด พฤษภาคม 2535 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ทำให้ทราบสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองใดที่ก่อให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้ทางการเมืองมากที่สุดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร
5. เป็นการทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กเพื่อให้เป็นทฤษฎีระดับสูง (grand theory) มากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน จึงจะได้ให้ความหมายของศัพท์หรือคำบางคำที่มีความสำคัญและใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

1. สื่อ หมายถึง ตัวกลางทุกชนิดที่จัดส่งผ่านข่าวสาร ซึ่งหมายความรวมถึงสื่อทุกชนิด เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แดงบนทึกภาพ และอื่น ๆ ที่ช่วยนำข่าวสารของผู้ส่งไปยังผู้รับ
2. การรับรู้ คือ กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของมนุษย์ และการแปลความหมายเป็นอย่างไรก็ขึ้นโดยตรงกับประสบการณ์ในอดีตของบุคคล เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับโลกภายนอกให้กับมนุษย์

3. การรับรู้ทางการเมือง คือ กระบวนการรับรู้ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมทางการเมืองโดยบุคคลจะเลือกที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ เลือกที่จะรับรู้คุณลักษณะบางอย่าง หรือเลือกที่จะรับรู้ความสัมพันธ์แนวใดแนวหนึ่งเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ล้อมรอบตัวบุคคลนั้น

4. การเรียนรู้ทางการเมือง คือ กระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึกและค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง

5. การสื่อสารทางการเมืองคือการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมือง จากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างระบบสังคมกับระบบการเมืองด้วย โดยแบ่งสื่อ (ตัวกลาง) ในการสื่อสารทางการเมืองออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อบุคคลและสื่อมวลชน

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ เวลา และบุคลากร จึงทำการวิจัยได้เฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญ (บางรัก) และโรงเรียนราชินีบน

2. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญ (บางรัก) และโรงเรียนราชินีบน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (แบบไม่เป็นตามโอกาสทางสถิติ) (non-probability sampling) ดังนั้น ผลที่ได้จากการวิจัยจึงอ้างอิงได้เฉพาะนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 4 แห่งดังกล่าว

3. กรอบแนวความคิด (conceptual framework) เรื่องการรับรู้ทางการเมืองของนักเรียนในโรงเรียนชั้นนำเป็นการศึกษาแบบกว้าง โดยยังไม่ได้เป็นการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในกรอบแนวความคิดที่ใช้อย่างลงลึก ดังนั้น การศึกษาตามกรอบแนวความคิดที่ใช้นั้นจึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ภาพรวมในเรื่องที่ศึกษาอย่างกว้าง ๆ

การนำเสนอ

ในการเสนอผลการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการชี้แจงถึงความจำเป็นและความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษา แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา สมมติฐานของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ นิยามศัพท์ และลำดับขั้นตอนการนำเสนอวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นบทที่ว่าด้วยกรอบแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก ทฤษฎีการรับรู้ของเด็ก ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

บทที่ 3 เป็นผลการศึกษารับรู้และการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง สื่อ (ตัวกลาง) การเรียนรู้ของนักเรียน ความสามารถหรือประสิทธิภาพของสื่อ (ตัวกลาง) ในการถ่ายทอดเหตุการณ์ทางการเมือง ความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้น

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล การรับรู้การรับรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 ในโรงเรียนชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจเหตุการณ์ทางการเมือง

เมือง อิทธิพลของสื่อ (ตัวกลาง) ต่อการรับรู้การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนและวิเคราะห์
ข้อมูลว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ โดยนำผลจากการศึกษาในบทที่ 4 มาอธิบายสรุป
และเสนอข้อแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางการเมืองต่อไป

รายการอ้างอิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย